2

מריק לכנר
ספר השינויים
ماريك ليخِر
كتاب التحولات
MARIK LECHNER
THE BOOK OF CHANGES

אוצרת: איה לוריא
القيّمة على المعرض: آيا لوريا
Curator: Aya Lurie

מענק לאמנות עכשווית ע״ש
לורן ומיטשל פרסר
The Lauren & Mitchell Presser
Contemporary Art Grant

התערוכה בתמיכת המענק לאמנות עכשווית
ע״ש לורן ומיטשל פרסר
أقيم المعرض بفضل منحة الفنون
المعاصرة على اسم لورين وميتشل بريسر
The exhibition was made possible by the Lauren & Mitchell Presser Contemporary Art Grant

עיצוב תערוכה: רעות עירון
ייעוץ קונצפטואלי: נעמי בורנשטיין
تصميم المعرض: ريعوت عيرون
استشارة مضامينية: نعومي بورنشطاين
Exhibition Design: Reut Earon
Conceptual Consultant: Nomy Borenstein

העבודות באדיבות האמן וגלריה גבעון, תל־אביב
الأعمال بلطف من الفنان وغاليري غفعون، تل أبيب
Works courtesy of the artist and
Givon Art Gallery, Tel Aviv

The exhibition features eleven huge tapestries from a series produced by Marik Lechner over the past three years. The woolen tapestries recount an epic apocalyptic tale of dynamic visions of life cycles under existential threat.

In a conversation about the thoughts that accompanied him throughout the project, Lechner makes reference to the opening paragraph in Ovid's immortal *Metamorphoses – The Book of Changes* – in which the author confesses his desire to recount and weave all of history since the dawn of creation, all centering on the stories of the metamorphoses. He addresses the gods with a request to infuse his work with spirit and vitality, just as they had done for their own creations:

My soul would sing of metamorphoses.
But since, o gods, you were the source of these
bodies becoming other bodies, breathe
your breath into my book of changes: may
the song I sing be seamless as its way
weaves from the world's beginning to our day.

Over the years, Lechner has focused his work on oil paintings, drawings, and watercolors, but a few years ago he surprisingly presented a series of modestly-sized works that were all manually woven and deliberately poorly crafted. This revealed his attraction to labor-intensive handicrafts and textile works. For him, it was a connection to traditions that he has known since childhood as the son of a family of immigrants from the former Soviet Union. "On the walls of our house in Chernovitz," he explains, "were hung colorful tapestries woven with figures from the world of legend, Russian mythology, and folklore. In Russia, tapestries were used as decoration and as a form of thermal insulation and room temperature control. Even after the move to Israel, they continued to adorn the walls of our home, despite the abrupt change in housing, climate, and culture."

Lechner has transformed the familiar tapestry patterns into narratives full of images of frightening hybrid creatures, strange imaginary animals, and harrowing human beings, in chaotic scenes of disarray. The tapestries are woven expressively, with threads of varying lengths, unraveled sections, holes, spray gluing, and spray painting onto the tapestry weave. They are informed by a clear line and direct expression that are stylistically not unlike graffiti paintings, as though lashing out. Cats, be they stray or pampered domestic ones, recur throughout the tapestry cycle. They are depicted with an arched back and a mouth gaping in horror or wonder, on the cusp between the strange and the familiar, the domestic and the animal, the tame and the wild.

Lechner's tapestries may be read as part of a long tradition of fulmination against the existing order. It is a protest charged, in his case, with the cultural shock of immigration – a seed of calamity that erupts in the act of weaving, activated by an electric tufting gun that repeatedly pierces the fabric of the cloth with a prickly blade, perforating it like a machine gun.

يستعرض هذا المعرض إحدى عشرة سجّادة من ضمن سلسلة أكبر صنعها ليخر في السنوات الثلاث الأخيرة. يسرد السجاد الصوفي قصة تنبؤية بمقاييس ملحمية، تشير إلى رؤى دينامية لدورة الحياة القابعة تحت خطر وجودي.

في محادثة حول الأفكار التي رافقته طوال المشروع، يتطرق ليخر إلى فقرة الافتتاحية في الكتاب الخالد للشاعر الروماني أوفيد، كتاب التحوّلات. يعترف الكاتب برغبته في عرض ودمج جميع السجّلات والتوثيقات منذ البدء، وأهمها قصص التحوّلات. يطلب من الآلهة أن تنفخ الروح والحيوية في عمله، كما فعلوا مع مخلوقاتهم:

وإنّي أبتهل إليكم إيتها الآلهة- وإليكم زمام ما يجري في الكون
من تحوّلات-العون على بلوغ مقصدي بوحي من إلهامكم أقوى به
على أن أنسج في قصيدي هذا خيطًا من الشعر لا ينقطع، تنتظم بين
طرفيه أحداث الكون منذ بدء الخليقة حتى عصرنا القائم.

على مرّ السنين، صبّ ليخِر جلّ تركيزه في اللوحات الزيتية وفي الرسم بالرصاص والألوان المائية. ولكن قبل بضع سنوات، عرض بشكل مفاجئ سلسلة أعمال ليست كبيرة، مكونة من مطرزات يدوية غير متكاملة عمدًا. كشف هذا العمل عن انجذابه للأعمال اليدوية الشاقة وللمنسوجات. كان ذلك يربطه بتقاليد عرفها في الطفولة، باعتباره ابنًا لعائلة مهاجرين من الاتحاد السوفيتي سابقًا. «عُلّق على جدران المنزل في تشيرنوفتسي سجّاد ملون طرّزت عليها أشكال حيوانات من عالم الأساطير، الميثولوجيا الروسية والفولكور الشعبي. في روسيا، استخدم السجّاد كزينة للجدران وكوسيلة للعزل والحفاظ على درجة حرارة الغرفة. وحتى بعد الهجرة إلى البلاد، أعيد تعليق السجاد في الشقة السكنية، بالرغم من تغير المناخ والثقافة».

سلسلة السجاد في المعرض صنعت بطريقة الحياكة التعبيرية التي تشمل النسيج التعبيري الذي يشمل خيطانًا بأطوال مختلفة، ثقوب، خيوط محلولة، لَصق ورش الألوان على السجاد. تتسم بخط بياني واضح وباستقامة تعبيرية قريبة أسلوبيًا من الجداريات الممتدة عمدًا على مساحات واسعة. القطط، سواء كانت قطط شوارع أو قطط منزلية مدللة، تعاود الظهور في سلسلة السجاد. ظهورها متصلبة وأفواهها فاغرة بذعر أو بذهول، تسير على الخط الحدودي بين الغريب والمألوف، المنزلي والوحشي، المروض والبري.

يمكننا قراءة سجّاد ليخر على أنّه استنكار وتحدٍ للنظام القائم، بالاستناد إلى تقليد قائم منذ سنوات طويلة. إنّه احتجاج يتغذى على الشرخ الثقافي الناتج عن الهجرة، بوادر كارثة تتطور إلى عملية هجرة- عملية تتم بمسدس كهربائي يرسل شرارًا حارًا وثاقبًا، مرة تلو الأخرى، كسلاح ناري، نحو ألواح قماشية.

בתערוכה שלפניכם מוצגים אחד־עשר שטיחים מתוך סדרה שיצר מריק לכנר בשלוש השנים האחרונות. שטיחי הצמר מגוללים סיפור אפוקליפטי בקנה מידה אפי, הכורך חזיונות דינמיים של מחזוריות החיים תחת איום קיומי.

בשיחה על המחשבות שליוו אותו לאורך הפרויקט, שולח לכנר לפסקת הפתיחה בספרו האלמותי של אובידיוס, *מטמורפוזות* או ״ספר השינויים״. המחבר מתוודה על רצונו לגולל ולארוג את דברי הימים משחר הבריאה, שבמרכזם סיפורי המטמורפוזות. הוא פונה לאלים בבקשה להפיח רוח וחיוניות ביצירתו, ממש כפי שנהגו הם במושאי מעלליהם:

עַז רְצוֹנִי בִּי לָשִׁיר גִּלְגּוּלֵי עֲצָמִים שֶׁהֵמִירוּ
אֶת צַלְמֵיהֶם וְחִידְּשׁוּם. אֱלֹהִים, הֵן יֶדְכֶם חוֹלְלָה זֹאת!
אָנָּא, הֱיוּ עִם שִׁירַי וְרִקְמוּ סִפּוּרֵי מִימֵי־קֶדֶם
בַּחֲרוּזֵי עֲלִילָה רְצוּפָה עַד יָמֵינוּ הָאֵלֶּה!

לאורך שנים התמקד לכנר בעבודתו בציורי שמן, ברישום ובאקוורל, אולם לפני שנים מספר הציג במפתיע סדרת עבודות לא גדולות שכולן מעשה רקמה ידנית, בלתי מהוקצעת במתכוון. מהלך זה גילה את משיכתו למלאכת יד עמלנית ולעבודות טקסטיל. עבורו, היה זה חיבור למסורות שהכיר מילדות, כבן למשפחת מהגרים מברית־המועצות לשעבר. ״על קירות הבית בצ׳רנוביץ״, הוא מספר, ״היו תלויים שטיחי קיר צבעוניים ובהם ארוגות דמויות מעולם האגדה, המיתולוגיה הרוסית והפולקלור העממי. ברוסיה שמשו שטיחי הקיר כקישוט וכאמצעי לבידוד ולשמירה על טמפרטורת החדר. גם לאחר המעבר לארץ, נתלו השטיחים מחדש בדירת המגורים, על אף שינויי האקלים והתרבות״.

לכנר המיר את דגמי השטיחים המוכרים בעלילות הגדושות בדימויים של יצורי כלאיים מבעיתים, חיות דמיוניות מוזרות ובני אנוש מכמירי־לב. אלה נתונים במערכים כאוטיים המעידים על שיבוש היוצרות. האריגה האקספרסיבית כוללת חוטים באורכים משתנים, פרימות, חורים, הדבקות וריסוס בספריי צבע על מצע השטיחים. היא מתאפיינת בקו גרפי ברור ובישירות מבע, שיש בהם קרבה סגנונית לציורי גרפיטי משתלחים. חתולים, בין שהם חתולי רחוב ובין שחתולי בית מתפנקים, שבים ומופיעים לכל אורך מחזור השטיחים. הם מתוארים בגב סמור ובפה פעור באימה או בפליאה, מהלכים על קו הגבול בין הזר והמוכר, הביתי והחייתי, המאולף והפראי.

ניתן לקרוא את השטיחים של לכנר כמשל תוכחה וכקריאת תיגר על הסדר הקיים. זוהי מחאה הנטענת מהשבר התרבותי של ההגירה, כזרע פורענות שמתפרץ באקט האריגה – פעולה באמצעות אקדח חשמלי, ששולח להב דוקרני ומנקב את מצע הבד שוב ושוב, כמכונת ירייה.